

En pågående skapelseprocess

En opera växer fram direkt på scenen på Atalante.

Atalantes salong hände häromdagen något jag längtat länge efter. Medan många andra antagligen tittade på fotboll var vi, relativt sett, ganska många som samlats för att se och prata om några scener ur en sex

PÅ LOKAL

veckor gammal operaproduktion. Vi mötte konstnärer från olika områden som skapade tillsammans och det fungerade förunderligt bra.

Jag har tidigare slunkit in på AtalanteLab, den experimentverkstad som scenen startade förra året. Det måste få vara uselt, man måste få misslyckas har jag ibland tänkt, men ur detta har planerna på en opera med arbetsnamnet *Rosa uppvind* fötts.

Niklas Rydén komponerar och skriver libretto, han klär ut sig till mus, sjunger, och vad han egentligen säger är att åren går, men passionen består.

En undersökning inifrån en pågående skapelseprocess om vad opera är och kan vara, är onekligen välkommen i ett fält som på sina håll stagnerat, där nyskrivna operor beställs, men inte spelas. Det som växer fram nu görs direkt på scenen, det är kalejdoskopiskt, fragmentariskt, skönt och oskänt på en gång, det finns sorg, svärta (en doft av Brecht) och någonstans en berättelse.

Längst fram på scengolvet står en modell av en industrimiljö som föreställningens bildmakare Jim Berggren skapade för 20 år sedan. Längre bort finns en kanske utbombad silverstad. Med hjälp av enkel, men fullständigt magisk teknik, blir modellerna till ett scenografiskt rum med oändliga möjligheter. Sedan dansar Jim, och gör det bra, med mänsklig närvaro – inga androider här inte. I högsta grad njutbart, spännande och ofärdigt. En inspirerande utmaning för mången institution – där ledarskap enligt en debatt tidigare i våras (på Folkoperan) handlar om att få konstnärer att lyda [sic!]. Kanske klart i höst.

ASTRID VON ROSEN

Våld i radion

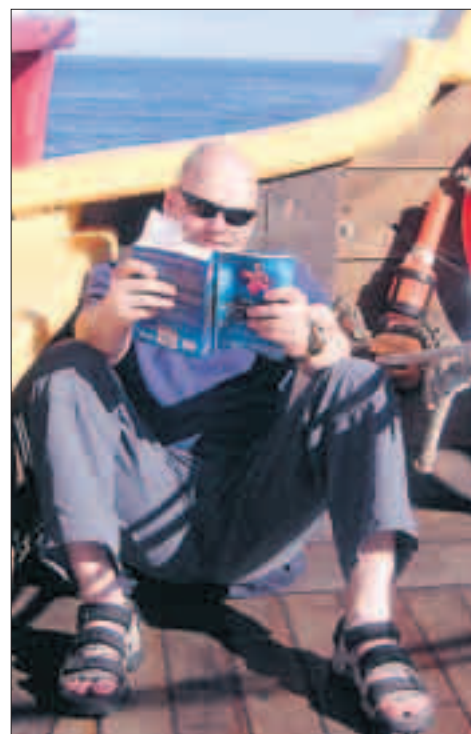
RADIO: Våld som privat- eller smaksak, och datorspelsbrutalitet som rättssak. Om det handlar första programmet i P1:s sommarserie Gräns.

Drygt åttioårige majgrabben Kurt vet att uppskatta gångna tiders hedersgruff. Tillsammans med pojkarna i gänget slogs han på avtalad tid och plats mot killar från andra Göteborgsstadsdelar. Inga sparkar mot liggande, men om Kurt åkte på en knuff blev det rejält med smäll tillbaka. Kurt ger sin syn på slagsmål och moderna tiders fotbollsfirmor i P1-programmet *Gräns om Våld*. Där intervjuas också Sofia och Daniela (fingerade namn), två tonåriga knyttvävare med uppväxt i krigsdrabbade länder. De slåss bokstavligt talat om de unga människors uppmärksamhet, och vill vara starka hellre än söta. Men i efterhand skäms de för sina handlingar och tycker det är fel att ta till våld.

P1:s sommarserie *Gräns* består av åtta delar, som alla på något vis anknyter till ett särskilt rättsfall. I lördagens premiärprogram rör det sig om den skånske leksakshandlaren som importerade det sällsynt brutala datorspelet *Postal 2*. Där gick gränsen för Justitiekanslerns syn på olaga våldsskildring.

LISA AHLQVIST

Gräns, sommarserie i åtta delar i P1. Sänds med början den 24/6.

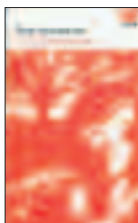
Bilder: BENGT KJELLIN, LISA THANNER, DAG FRANSSON, ANDERS HOFGREN

Till flängande föräldrar

Till alla gråvitbleka, högrödilska eller knipgråtskrumpna föräldrar som flänger runt och aldrig verkar nå fram till den där tiden med barnen och än mindre med varandra rekommenderar jag, åtminstone för att få dela känslan en liten stund, antologin *Uppdrag: familj* (Mån-pocket).

Till samma mammor och pappor och alla andra som behöver påminna sig om att barn klarar av så mycket mer än vi tror, bara vi tillåter dem, föreslår jag vad som helst av Jesper Juul, i pocket finns just nu *Ditt kompetenta barn* (W&W, övers Cecilia Wändell), och ett par titlar till kommer inom kort.

Och för alla oss som har en tendens att inte se eller se nedsättande på Yvonne i kosmetikadisken rekommenderar jag slutligen Tony Samuelssons kloka roman *En grind av mörker* (En bok för alla).

INGRID P BOSSELDAL

Det förflutna knackar på

Minnet är en tidsmaskin vars hårddisk innehåller överraskningar. Relativt sent i livet har Trond slagit sig ner i en glesbefolkad trakt. Men trots att han sökt ensamheten letar det förflutna upp honom i form av en jämnårig man, vars ansikte han känner igen. Mötet kastar honom tillbaka till sommaren 1948 i Norge och några upplevelser som märkte 15-åringen för livet.

Äldre man i självvald isolering tittar tillbaka. Ett upplägg som kunde blivit sentimentalt. Men istället har Per Peterson levererat en fängslande berättelse om hur livet tar oförutsägbara vändningar samtidigt som man får vara beredd på att det förgångna knackar på dörren. Att *Ut och skjuta hästar* (Bonnierpocket övers Jan Verner-Carlsson) är skickligt komponerad märker jag inte minst på att jag aldrig irriteras av tidsresorna. Och språket är friskt som en älv.

KARIN WIDEGÅRD

Med filmisk kraft

Svenskättade Rickard Flinga satt tjugo år i fängelse i Texas, tretton av dem i isoleringcell. I boken *Iskallt och stenhårt* (Mån-pocket, övers. Margareta Eklöf) beskriver han rakt upp och ner det ensamma helvete som rådde innanför murarna och sin väg tillbaka till livet utanför.

I *Tid att vara ensam* (W&W) skriver psykoterapeuten Patricia Tudor-Sandahl om en helt annan, och välkommen, ensamhet. Klokt och folkbildande efterlyser hon tystnad och "göra inget särskilt"-tid där det finns en chans att komma ikapp sig själv. Precis som Alfons farmor sjunger hon träkighetens lov (då blir det ju så mycket roligare sen).

Marguerite Duras precisa språk och filmiska kraft ger Marias ensamhet en existentiell nerv. *Halv elva en sommarkväll* (Lind & Co, övers Ingmar Forsström) heter romanen som målas upp mot en fond av svek, passion och brott.

GUNILLA GRAHN-HINNFORS